

Broedvogels van de Donkse Laagten in 2015

Vincent de Boer

Sovon-rapport 2015/38

Broedvogels van de Donkse Laagten in 2015

Vincent de Boer

Sovon-rapport 2015/38
Dit rapport is samengesteld
in opdracht van Staatsbosbeheer

Colofon

© Sovon Vogelonderzoek Nederland 2015

Dit rapport is samengesteld in opdracht van Staatsbosbeheer
Illustratie omslag: Bas Verhoeven

Wijze van citeren: de Boer V. 2015. Broedvogels van de Donkse Laagten in 2015. SOVON-rapport 2015/38. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Inhoud

Samenvatting.....	2
1. Inleiding.....	3
2. Gebiedsbeschrijving.....	4
3. Werkwijze en omstandigheden in 2015.....	5
3.1. Veldwerk.....	5
3.2. Interpretatie.....	5
3.3. Weersomstandigheden.....	5
4. Resultaten.....	7
4.1. Soorten en aantallen.....	7
4.2. Soortbesprekingen.....	7
4.3. Vergelijking met voorgaande jaren.....	9
5. Evaluatie.....	11
Literatuur.....	12
Bijlagen.....	13

Samenvatting

De Donkse Laagten (177,8 ha) ligt in de Alblasserwaard tussen Streefkerk en Bleskensgraaf en bestaat overwegend uit weidevogelgrasland, verdeeld over twee polders: polder Kortebroek en polder Langenbroek, gescheiden door het water van de Hooge Boezem.

In het voorjaar van 2015 is het gebied gekarteerd op broedvogels, een eerdere kartering vond plaats in 1997. Er werden vijf inventarisatieronden uitgevoerd in de periode april-juni, waarbij 29 uur en 55 minuten is besteed aan veldwerk, wat neerkomt op 10,1 minuten per hectare.

In totaal werden 37 verschillende soorten broedvogels gekarteerd in het onderzoeksgebied. Het aantal soorten betreft een minimum, omdat geen speciale bezoeken zijn gebracht voor nachttactieve soorten. In totaal zijn tien Rode Lijst-soorten (Van Beusekom *et al.* 2005) vastgesteld, te weten Slobeend, Zomertaling, Wintertaling, Grutto, Tureluur, Veldleeuwerik, Spotvogel, Ringmus, Gele Kwikstaart en Graspieper.

De Donkse Laagten zijn vooral belangrijk voor weidevogels, met hoge dichtheden van Slobeend, Kievit, Grutto, Tureluur, Veldleeuwerik en Graspieper. Daarbij zijn deze soorten in tegenstelling tot de negatieve landelijke trend stabiel of juist in aantal toegenomen. Bergeend, Krakeend, Zomertaling, Wintertaling, Scholekster en Gele Kwikstaart completeren het beeld van een goed weidevogelgebied. Voor andere soortgroepen zijn de Donkse Laagten van minder belang.

Donkse Laagten in het vroege voorjaar (18 april 2015, Bas Verhoeven).

1. Inleiding

Voor de evaluatie van het beheer in natuurgebieden laat Staatsbosbeheer jaarlijks een deel van haar gebieden inventariseren. In het voorjaar van 2015 is de Donkse Laagten geïnventariseerd op broedvogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland voerde de inventarisatie uit als onderdeel van het consortium De Vlinderstichting, Sovon & EIS voor Staatsbosbeheer Nederland. Het veldwerk werd gedaan door Bas Verhoeven, contactpersonen bij Staatsbosbeheer waren Rutger Zeijpveld en Nico de Bruin. Een concept van dit rapport werd doorgelezen door Willem van Manen (Sovon) en Rutger Zeijpveld, waarvoor veel dank.

Vissende Purperreiger (Donkse Laagten, 10 mei 2015, Bas Verhoeven).

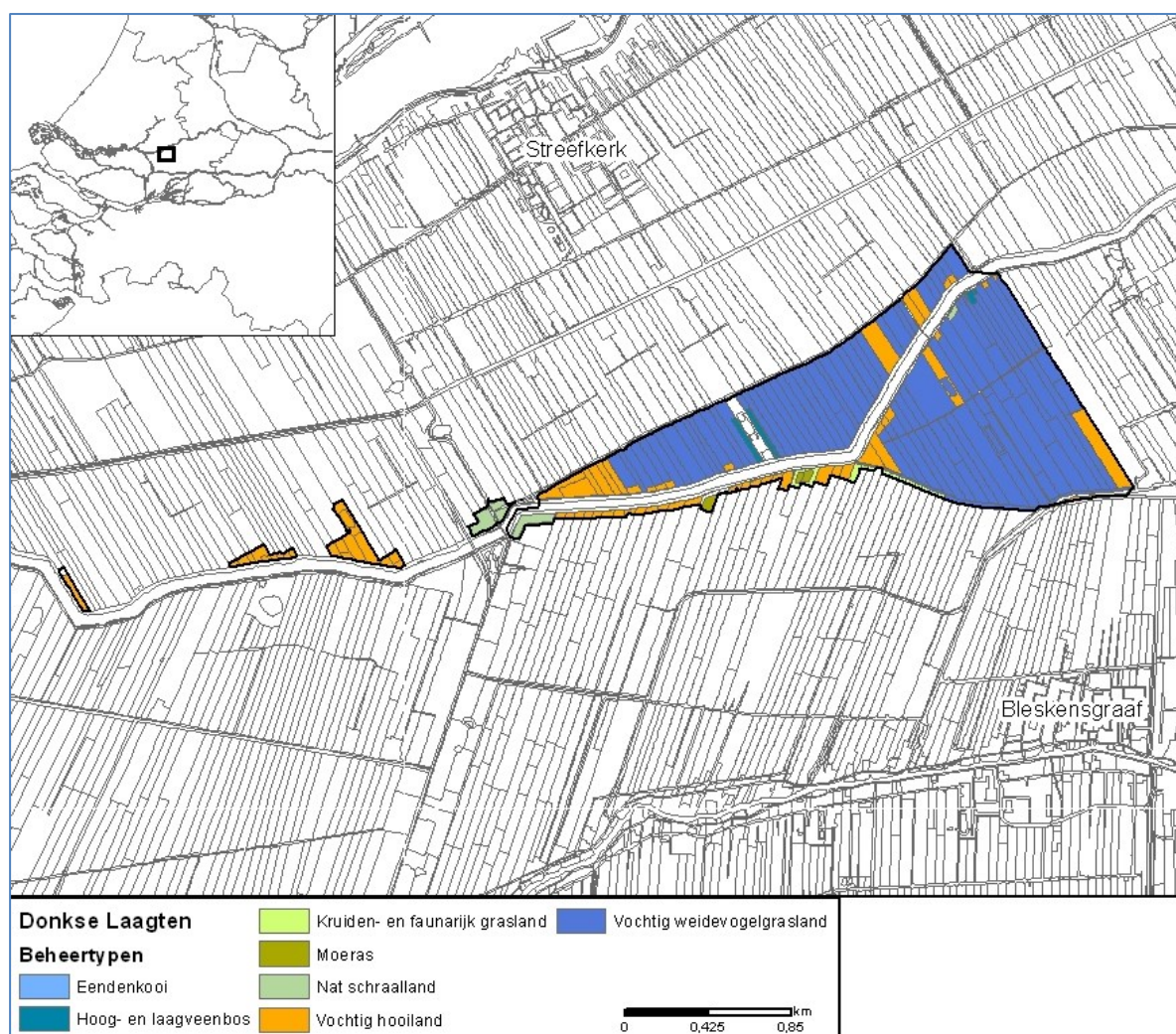
2. Gebiedsbeschrijving

Het onderzochte gebied in de Donkse Laagten heeft een oppervlakte van 177,8 ha en ligt in de Alblasserwaard tussen Streefkerk en Bleskensgraaf (figuur 1). Het bestaat overwegend uit weidevogelgrasland, verdeeld over twee polders: polder Kortebroek en polder Langenbroek. Deze polders worden van elkaar gescheiden door een brede vaart: de Grootte Boezem van de Overwaard. Deze afwatering begint nabij Groot-Ammers en mondt uit in het boezemland van Kinderdijk. Aan beide zijden van de vaart is een smalle rietkraag aanwezig. Het oostelijke deel van het onderzoeksgebied is aaneengesloten, ten westen van deze kern liggen aan de noordzijde van de Grootte Boezem vier kleinere objecten.

Polder Kortebroek wordt aan de noordzijde begrensd door de Achterdijk. Dit is een fietspad met een singel jonge populieren en wilgen. Aan de zuidzijde wordt de polder begrensd door de Grootte Boezem waarlangs verspreide wilgenstruiken staan. Centraal in deze polder ligt een eendenkooi. De polder versmalt zich aan de westkant in een punt. De molen die hier staat heet de Broekse Molen. Aan de oostkant is de polder begrensd door een brede sloot, die uitmondt in de Grootte Boezem.

Polder Langenbroek wordt aan de noordzijde begrensd door de oeverlanden langs de Grootte Boezem. Aan de zuidkant wordt de polder begrensd door de Lapperskade en de Brandwijksche Vliet en in het oosten door particuliere weilanden met een agrarische functie. In het noordwesten van de polder staat een verlaten boerderij met een bosje er omheen. In het centrale noordelijke deel ligt een moerassige rietput, restanten van een oude eendenkooi. In het centrale deel ligt een drassig perceel waarop gedurende de inventarisatie-periode water stond.

De vier objecten buiten de hierboven beschreven kern zijn klein en bestaan grotendeels uit weilanden, met een plas en wat struweel.

Figuur 1. Beheertypen in het onderzoeksgebied (Bron: Staatsbosbeheer).

3. Werkwijze en omstandigheden in 2015

Bij het verzamelen van broedvogelgegevens in terreinen van Staatsbosbeheer zijn de volgende aspecten van belang:

- verspreiding en aantal territoria van de broedvogelsoorten
- aantalsontwikkeling van de broedvogelsoorten
- relatie tussen het beheer en broedvogels

3.1. Veldwerk

In grote lijnen is de uitgebreide territoriumkartering toegepast, zoals beschreven in Van Dijk & Boele 2011. Bij de kartering lag de nadruk op de soorten van de SNL-lijst, plus aanvullende soorten van BMP-B.

Er werden vijf inventarisatieronden uitgevoerd in de periode april-juni (tabel 1). In totaal is 29 uur en 55 minuten besteed aan veldwerk, wat neerkomt op 10,1 minuten per hectare. Nachtrondes werden niet uitgevoerd. De meeste veldbezoeken begonnen rond zonsopgang en duurden tot in de middag. De af te leggen route werd aangepast aan de terreingesteldheid, de tijd van de dag en de weersomstandigheden. Territoria werden voornamelijk vastgesteld aan de hand van zingende of baltsende vogels. In geval van zeldzame soorten en soorten met grote, overlappende territoria of leefgebieden, werd geprobeerd een zo hoog mogelijke (nest indicatieve) broedcode te verzamelen en de nestplaats zo nauwkeurig mogelijk te lokaliseren. Dit om te voorkomen dat niet-broedvogels werden meegeteld en om over- of ondertelling van moeilijk karteerbare soorten te voorkomen. Tijdens de inventarisatie lag de focus op het verzamelen van uitsluitende waarnemingen, d.w.z. waarnemingen van tegelijkertijd zingende of baltsende individuen.

Tabel 1. Tijdsinvestering in de Donkse Laagten in 2015.

Datum	Begin	Eind
4-4	6:30	12:50
18-4	6:10	12:30
8-5	5:45	12:00
23-5	6:00	11:15
15-6	6:30	12:15

3.2. Interpretatie

In het veld werden de waarnemingen, voorzien van de juiste broedcode, ingevoerd via een tablet-pc. De waarnemingen zijn in het autoclusterprogramma van Sovon geïnterpreteerd conform de criteria zoals beschreven in van Dijk & Boele (2011). Voordelen van dit programma zijn dat alle veldwaarnemingen digitaal beschikbaar zijn en dat de interpretatie transparant en reproduceerbaar is. De ligging van de territoria kan vervolgens eenvoudig worden weergegeven in een GIS-bestand. De verspreidingskaarten die in bijlage 1 zijn opgenomen, zijn gemaakt met behulp van het GIS-programma Arc-GIS.

3.3. Weersomstandigheden

Het weer is van invloed op de activiteit van vogels en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind, neerslag en lage temperaturen zijn belemmerende factoren. Veel territoriale activiteit neemt later op de dag ook af bij hoge temperaturen. Daarom wordt hier een korte beschrijving van het weer in het broedseizoen van 2015 gegeven aan de hand van de maandoverzichten van het KNMI. In tabel 2 zijn enkele variabelen samengevat.

De periode november - februari was vrij zacht, nat en zonnig. De gemiddelde maarttemperatuur zorgde uiteindelijk voor een buitengewoon zachte winter (Hellmanngetal in november 2014-maart 2015 7,8).

April was zeer zonnig, droog en aan de koude kant, met wederom (grote) regionale verschillen. Door een heersende noordelijke stroming was in het noorden van het land april veelal te koud, in het zuidoosten was april juist zachter dan normaal. Vorst aan de grond was in het oosten tot het einde van de maand aan de orde van de dag. Doordat hogedrukgebieden bepalend waren voor het weer, bleef de totale hoeveelheid neerslag beperkt. De minste neerslag viel in het westen van het land, op sommige plaatsen niet meer dan ca. 10 mm. Het oosten en zuidoosten waren het natst, natte dagen kwamen landelijk niet voor.

Mei was vrij koel, vrij droog en vrij zonnig. De maand begon koel, lokaal kwam de temperatuur 's nachts onder het vriespunt. Tot het einde van de maand kwam het nog regelmatig tot vorst aan de grond. Daarna volgde een wisselvallige, vaak winderige, periode, waarin de temperatuur opliep. Op 11 mei werd de eerste zomerse dag van het jaar genoteerd (>25 °C). Daarna werd met een overheersende westenwind weer vrij koele lucht van zee aangevoerd. De temperatuur bleef daarbij vooral in het noorden op de meeste dagen onder normaal steken, vaak in combinatie met een stevige wind. In de zuidoostelijke helft van het land liepen de temperaturen nog wel regelmatig op tot boven de 20 °C. De meeste neerslag viel tijdens onweersbuien rond 5 mei en op een natte dag op 19 mei. Het zonnigst was het aan de kust, het noordoosten was het minst zonnig.

Juni kende een normale temperatuur en was droog en zonnig. Wel was het temperatuurverloop grillig, waarbij enkele korte periodes met warm tot zeer warm weer werden afgewisseld door langere periodes waarin de temperatuur rond of beneden normaal lag. Ook in juni was er 's nachts nog sprake van vorst aan de grond, door een combinatie van weinig neerslag en de aanvoer van heldere, koele lucht. Een groot deel van de maand werd het weer bepaald door hogedrukgebieden waardoor de hoeveelheid regen regionaal beperkt bleef. De meeste regen viel tijdens (onweers)buien op 5, 12, 21 & 22 juni. Vooral de eerste helft van juni was zonnig, rond de langste dag was het juist uitgesproken somber. Zeeland was het zonnigst, terwijl het noordoosten van het land het minste zon zag.

Tabel 2. Enkele weersvariabelen (gemiddelde temperatuur, dagelijks aantal zonuren en duur neerslag) in april-juni 2015, op basis van gegevens van het KNMI, station De Bilt. Ref staat voor langjarig gemiddelde (1981-2010).

Maand	Temperatuur (°C)		Zonuren		Neerslag (mm)	
	2015	Ref	2015	Ref	2015	Ref
April	9,0	9,2	242	178	22	44
Mei	12,4	13,1	222	213	51	61
Juni	15,6	15,6	241	201	33	68

4. Resultaten

4.1. Soorten en aantallen

In totaal werden 46 verschillende soorten broedvogels vastgesteld in het onderzoeksgebied, waarvan er 37 zijn gekarteerd (tabel 3). Wilde Eend, Houtduif, Merel, Winterkoning, Tjiftjaf, Fitis, Koolmees, Pimpelmees en Zwarte Kraai werden als broedvogel vastgesteld, maar niet geteld. Het aantal soorten betreft een minimum, omdat geen speciale bezoeken zijn gebracht voor nachttactieve soorten.

In totaal zijn tien Rode Lijst-soorten (Van Beusekom *et al.* 2005) vastgesteld, te weten Slobeend, Zomertaling, Wintertaling, Grutto, Tureluur, Veldleeuwerik, Spotvogel, Ringmus, Gele Kwikstaart en Graspieper.

Tabel 3. Aantallen en dichtheden van broedvogels in de Donkse Laagten in 2015. RL=Rode Lijst-status, KW=kwetsbaar, GE=gevoelig.

Soort	2015	N/100 ha	RL	Soort	2015	N/100 ha	RL
Knobbelzwaan	1	0,6		Holenduif	2	1,1	
Grauwe Gans	51	28,7		Grote Bonte Specht	1	0,6	
Kolgans	12	6,7		Veldleeuwerik	18	10,1	GE
Grote Canadese Gans	17	9,6		Grasmus	2	1,1	
Nijlgans	8	4,5		Tuinfluitter	2	1,1	
Bergeend	1	0,6		Zwartkop	3	1,7	
Kuifeend	8	4,5		Spotvogel	3	1,7	GE
Krakeend	10	5,6		Kleine Karekiet	27	15,2	
Slobeend	20	11,2	KW	Rietzanger	28	15,7	
Zomertaling	2	1,1	KW	Boomkruiper	2	1,1	
Wintertaling	1	0,6	KW	Zanglijster	3	1,7	
Fuut	5	2,8		Blauwborst	1	0,6	
Torenvalk	1	0,6		Ringmus	4	2,2	GE
Meerkoet	49	27,5		Gele Kwikstaart	1	0,6	GE
Scholekster	3	1,7		Witte Kwikstaart	3	1,7	
Kleine Plevier	1	0,6		Graspieper	17	9,6	GE
Kievit	62	34,9		Putter	3	1,7	
Grutto	44	24,7	GE	Rietgors	24	13,5	
Tureluur	22	12,4	GE				

4.2. Soortbesprekingen

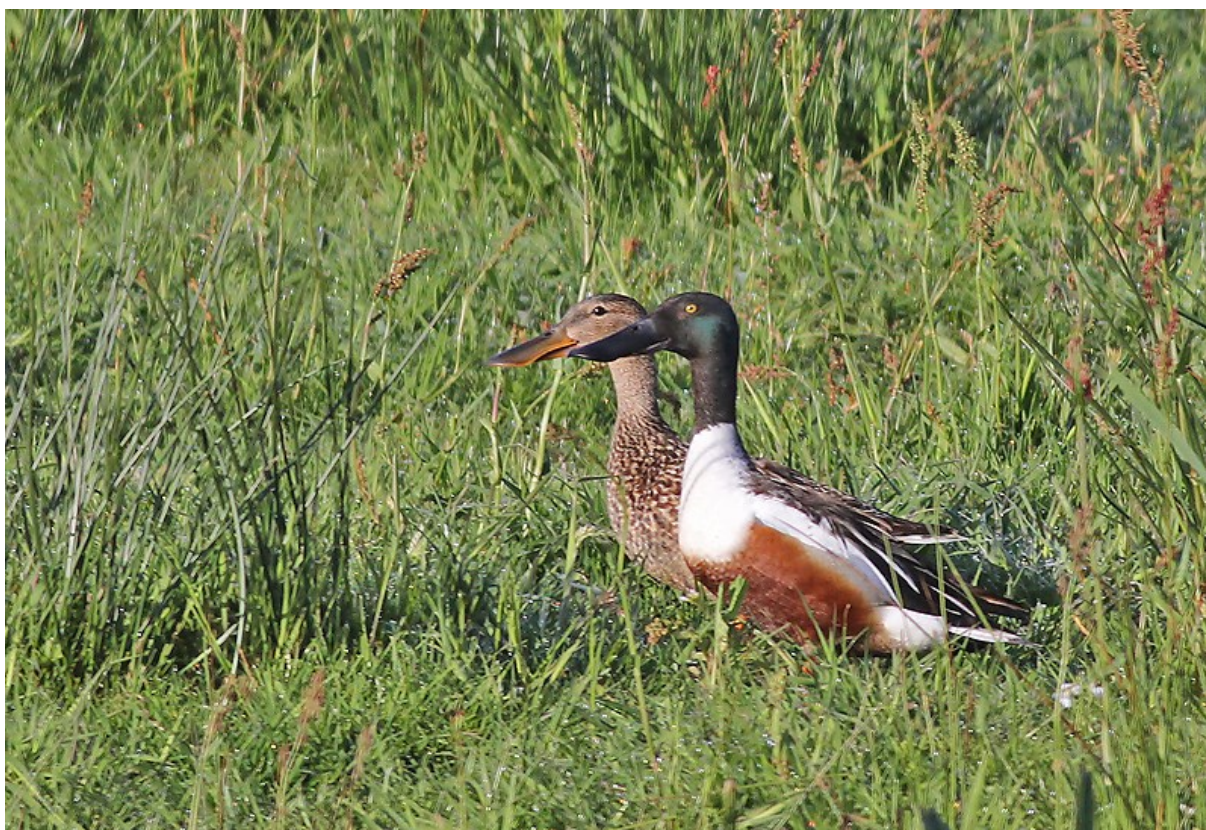
Hieronder worden enkele opvallende en karakteristieke soorten besproken, waarbij de aantallen van de onderhavige kartering worden vergeleken met die in 1997 (Van Kleunen 1997) en gegevens uit de periode 1991-2014 (Staatsbosbeheer).

Kolgans, N=12

Verspreid over de polders Kortenbroek en Langenbroek werden 12 territoria van deze zeldzame broedvogel vastgesteld. Dit zijn ongetwijfeld nakomelingen van de paren die in 1997 al in het onderzoeksgebied voorkwamen. De Kolgans heeft over het algemeen een laag broedsucces in Nederland, maar de soort is als broedvogel plaatstrouw waardoor een populatie langzaam groeit. Succesvolle broedgevallen werden in 2015 niet vastgesteld.

Slobeend, N=20

Deze Rode Lijstsoort heeft in Nederland het zwaartepunt van zijn voorkomen in de veenweidegebieden in West-Nederland. Het aantal territoria is dan ook geen verrassing gezien de geschiktheid van de graslanden in de Donkse Laagten voor weidevogels. De meeste territoria bevonden zich in polder Langenbroek met kleine concentraties in de oeverlanden langs de Hooge Boezem. In tegenstelling tot de landelijke trend zijn de aantallen ten opzichte van 1997 toegenomen van acht naar 20 territoria, een bevestiging van een succesvol weidevogelbeheer in het onderzoeksgebied.

Paartje Slobeenden (Donkse Laagten, 10 mei 2015, Bas Verhoeven).

Zomertaling, N=2

De Zomertaling is in Nederland inmiddels een zeldzame broedvogel, met een negatieve aantalsontwikkeling. Het voorkomen is tegenwoordig grotendeels beperkt tot reservaten met een weidevogelbeheer. Net als in 1997 werden er twee territoria vastgesteld, waarmee de soort opmerkelijk stabiel blijkt in de Donkse Laagten. In de jaren voor 1997 werden er ook tussen de één en vijf territoria vastgesteld (Van Kleunen 1997).

Grutto, N=44

Nederlands bekendste weidevogel wordt sinds de eeuwwisseling meer en meer een soort van weidevogelreservaten. Dit geldt ook voor de Donkse Laagten, tussen 1997 en 2015 lijkt de soort opmerkelijk stabiel, met respectievelijk 43 en 44 territoria. Het zwaartepunt van het voorkomen ligt aan de oostzijde van polder Langenbroek, rondom de moerassige laagten. Kleinere aantallen kwamen voor aan weerszijden van de eendenkooi in polder Kortenbroek. Tijdens de laatste inventarisatieronde op 12 juni waren er nog 12 alarmerende paren aanwezig in het onderzoeksgebied, het is aannemelijk dat deze toen jongen hadden. Een indicatie dat tenminste een deel van de paren succesvol gebroed heeft. Exacte cijfers over het broedsucces zijn niet bekend.

Tureluur, N=22

De Tureluur neemt als broedvogel in Nederland in aantal af, de trend in het onderzoeksgebied is juist tegenovergesteld. De soort nam toe van drie territoria in 1997 tot 22 in 2015. Jaarlijkse telgegevens uit het gebied (bron: Staatsbosbeheer) laten zien dat de aantallen vanaf 2011 sterk toenemen, tussen 1997 en 2011 nam de tureluur langzaam toe van drie naar elf territoria. Tureluurs profiteren vaak van hoge dichtheden van andere weidevogels, met name Kievit en Grutto, bij het verjagen van potentiële predatoren. Het is dan ook geen verrassing dat de grootste aantallen zich aan de oostzijde van polder Langenbroek bevinden. Tijdens de laatste inventarisatieronde op 12 juni waren er nog acht alarmerende paren aanwezig in het onderzoeksgebied, het is aannemelijk dat deze toen jongen hadden. Exacte cijfers over het broedsucces zijn niet bekend.

Veldleeuwerik, N=18

Deze zangvogel neemt in Nederland sterk in aantal af. De aantallen in de Donkse Laagten lijken tussen 1997 en 2015 echter stabiel te zijn gebleven (1997: 21, 2015: 18). Ook jaarlijkse telgegevens uit de periode 1992-2014 laten een stabiel beeld zien, weliswaar met jaarlijkse fluctuaties (bron:

Staatsbosbeheer). De grootste aantallen bevonden zich aan de oostzijde van polder Langenbroek, met lagere aantallen verspreid in de rest van het onderzoeksgebied.

Graspieper, N-17

Ook deze Rode Lijstsoort laat in de Donkse Laagten een ander beeld zien dan de landelijke trend. De aantallen namen toe van 11 territoria in 1997 naar 17 in 2015. De Graspieper is in open graslandgebieden als de Alblasserwaard tegenwoordig een schaarse verschijning, met plaatselijk hogere aantallen in gebieden met een geschikt beheer. De territoria bevinden zich verspreid door het onderzoeksgebied met de nadruk op de oostzijde van polder Langenbroek.

De Donkse Laagten is een van de weinige gebieden in Nederland waar de stand van de Grutto in de afgelopen 40 jaar niet is afgenomen (Donkse Laagten, 10 mei 2015, Bas Verhoeven).

4.3. Vergelijking met voorgaande jaren

In tabel 4 worden de aantallen per soort gepresenteerd tijdens voorgaande karteringen in de Donkse Laagten. In 1997 is een kleiner gebied (159 hectare) onderzocht dan in 2015. De vergelijking gaat over het gebied zoals weergegeven in figuur 2. De ontwikkelingen van enkele soorten zijn besproken in paragraaf 4.2. en de soortgroepen in hoofdstuk 5. Tussen 1991 en 2014 is het gebied jaarlijks onderzocht op broedvogels, uitgezonderd in 2001 toen door de MKZ-crisis betreding onmogelijk was. De aantallen uit deze jaren zijn ter referentie gebruikt, omdat de methodiek afwijkt van de karteringen in 1997 en 2015. Een één op één vergelijking is dan niet mogelijk. De gegevens uit 1991-2014 onderschrijven de geconstateerde aantalsontwikkelingen. De aantallen zijn in in tabel in bijlage 3 opgenomen in dit rapport.

Tabel 4. Aantallen broedvogels in de Donkse Laagten tijdens de karteringen van 1997 en 2015. ng=niet geteld.

Soort	1997	2015	Soort	1997	2015
Knobbelzwaan	2	1	Tureluur	3	22
Grauwe Gans	2	51	Holenduif	2	2
Kolgans	2	12	Koekoek	2	0
Grote Canadese Gans	0	17	Bosuil	1	0
Nijlgans	0	8	Grote Bonte Specht	1	1
Bergeend	0	1	Zwarte Kraai	2	ng
Tafeleend	3	0	Veldleeuwerik	21	18
Kuifeend	0	8	Tjiftjaf	3	ng
Krakeend	2	10	Grasmus	0	2
Smient	1	0	Tuinfluitier	5	2
Slobeend	8	20	Zwartkop	3	3
Wilde Eend	83	ng	Spotvogel	8	3
Zomertaling	2	2	Bosrietzanger	9	0
Wintertaling	3	1	Kleine Karekiet	29	27
Kwartel	5	0	Rietzanger	17	28
Fazant	4	ng	Boomkruiper	0	2
Fuut	5	5	Zanglijster	0	3
Bruine Kiekendief	1	0	Blauwborst	1	1
Torenavalk	0	1	Heggenmus	1	0
Waterhoen	2	0	Ringmus	0	4
Meerkoet	53	49	Gele Kwikstaart	0	1
Scholekster	3	3	Witte Kwikstaart	5	3
Kleine Plevier	0	1	Graspieper	11	17
Kievit	37	62	Vink	6	ng
Watersnip	3	0	Putter	2	3
Grutto	43	44	Rietgors	14	24

Figuur 2. Deel van de Donkse Laagten dat zowel in 1997 als 2015 werd gekarteerd.

5. Evaluatie

Voor het beheer is het van belang te weten waarom bepaalde vogelsoorten zijn toegenomen of juist zijn afgenomen. Het is hierbij belangrijk om te kijken of de ontwikkeling in de broedvogelaantallen lokaal is (en dus door het beheer kan komen) of dat de landelijke situatie wordt weerspiegeld. In het laatste geval kunnen landelijke aspecten, zoals verzuring, de ontwikkelingen bepalen.

In 1997 zijn de Donkse Laagten door Sovon in opdracht van Staatsbosbeheer onderzocht op broedvogels (Van Kleunen 1997). Deze inventarisatie is qua onderzoeksmethode te vergelijken met de kartering in 2015. Voor een vergelijking van de verschillende jaren moet rekening gehouden worden met factoren die de aantallen kunnen beïnvloeden, zoals jaarinvloeden (het weer, veel/weinig voedsel), landelijke trend, landschappelijke veranderingen en invloeden van de karteerder ('waarnemerseffect'). In tabel 4 zijn de gegevens van de basiskarteringen van 1997 en 2015 naast elkaar gezet. Daarnaast zijn in bijlage 3 de aantallen van inventarisaties uit de periode 1974-2014 opgenomen.

In de 18 jaar die de twee onderzoeksjaren van elkaar scheiden zijn negen soorten ten opzichte van 1997 niet aangetroffen in het studiegebied: Tafeleend, Smient, Bruine Kiekendief, Watersnip, Koekoek, Bosrietzanger en Heggenmus. Onder de 'verdwenen' soorten bevinden zich twee Rode Lijstsoorten (Watersnip en Koekoek).

Met de Watersnip gaat het landelijk slecht, waarbij de aanwezigheid van drie territoria in 1997 mogelijk een uitschieter was (Van Kleunen 1997). Vanaf 2006 zijn wel jaarlijks 0-2 territoria van deze soort vastgesteld.

Het verdwijnen van de Koekoek is opmerkelijk, gezien de aanwezigheid van voldoende potentiële waardvogels (Kleine Karekiet Graspieper). De landelijke trend is ook negatief.

De aanwezigheid van Tafeleend en Smient is incidenteel, deze soorten werden in 1991-2014 nooit vastgesteld. De Bruine Kiekendief ontbrak in 1997-2014 alleen in 2012 en 2013. Of de Bosuil nog aanwezig is in het onderzoeksgebied is onduidelijk vanwege het ontbreken van een nachtronde in 2015, deze soort is in vergelijkbare gebieden in Zuid-Holland niet zeldzaam.

In totaal werden zeven soorten aangetroffen die zich ten opzichte van 1997 hebben gevestigd: Grote Canadese Gans, Nijlgans, Bergeend, Kuifeend, Torenvalk, Ringmus en Gele Kwikstaart. De eerste twee soorten zijn landelijk, zowel in verspreiding als in aantal, sterk in opmars. De andere soorten zijn in weidevogelgebieden elders in de provincie niet zeldzaam. De Gele Kwikstaart is wel een schaarse broedvogel in het veenweidegebied, zeker in graslanden en werd tijdens andere inventarisaties in 1991-2014 nooit vastgesteld.

De Donkse Laagten zijn vooral belangrijk voor weidevogels, met hoge dichtheden van Slobeend, Kievit, Grutto, Tureluur, Veldleeuwerik en Graspieper. Daarbij zijn deze soorten in tegenstelling tot de negatieve landelijke trend stabiel of juist in aantal toegenomen. Bergeend, Krakeend, Zomertaling, Wintertaling, Scholekster en Gele Kwikstaart completeren het beeld van een goed weidevogelgebied.

Anno 2015 zijn goede weidevogelgebieden ook vaak geschikt voor broedende ganzen van allerlei pluimage. De combinatie van graslanden en geschikte broedplaatsen langs de Hooge Boezem en de eendenkooi maken de Donkse Laagten geschikt als broedgebied voor deze soortgroep. De aanwezige soorten, Kolgans, Grauwe Gans, Grote Canadese Gans en Nijlgans laten alle een positieve aantalsontwikkeling zien, geheel conform de landelijke trend.

Soorten van moeras en riet zijn in het onderzoeksgebied vooral vertegenwoordigd langs de oevers van de Hooge Boezem, Blauwborst en Kleine Karekiet waren stabiel en Rietzanger en Rietgors namen tussen 1997 en 2015 in aantal toe. Deze ontwikkelingen lopen parallel met de landelijke trend.

Soorten andere biotopen, zoals bos, struweel en bebouwing zijn schaars in het onderzoeksgebied, er is gewoonweg weinig geschikt broedbiotoop aanwezig. De opmerkelijkste ontwikkeling is de vestiging van Zanglijster en Boomkruiper in de eendenkooi en de vestiging van vier territoria Ringmus in de oude boerderij aan de noordzijde van polder Langenbroek.

Literatuur

VAN BEUSEKOM R, P. HUIGEN, F. HUSTINGS, K. DE PATER & L. THISSEN (red.) 2005. Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels. Tirion Uitgevers B.V., Baarn.

VAN DIJK A.J. & BOELE A. 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

VAN KLEUNEN A. 1997. Broedvogels van de Donkse Laagten in 1997. SOVON-inventarisatierapport 1997/07. SOVON, Beek-Ubbergen.

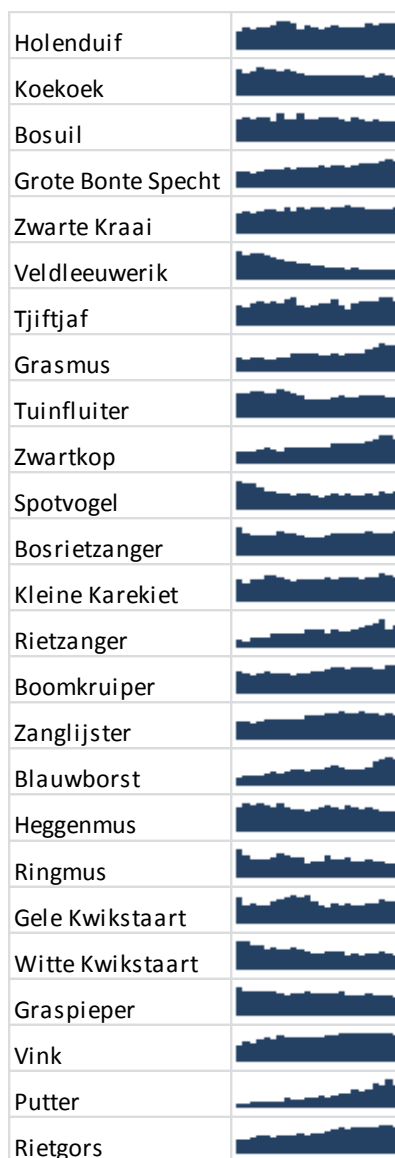
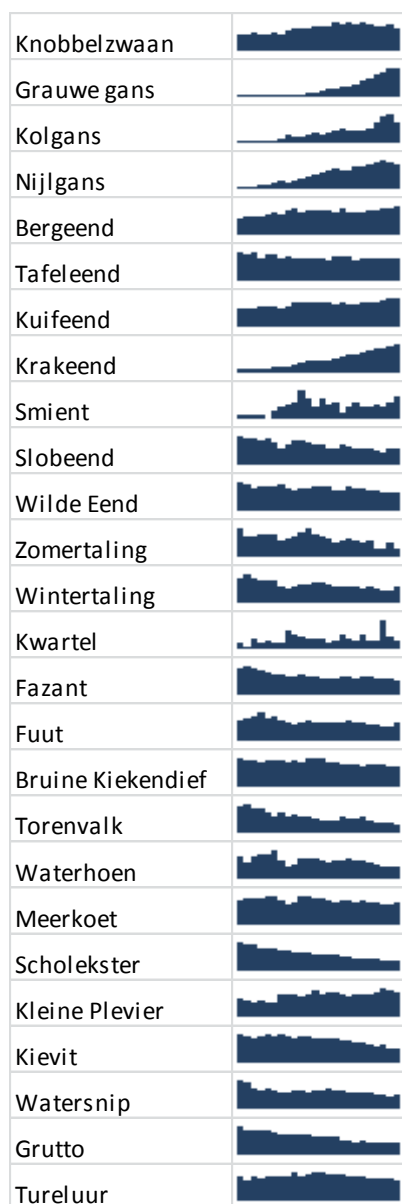
Bijlagen

Bijlage 1. Interpretatiecriteria met:

1. Grenzen waartussen waarnemingen waarschijnlijk betrekking hebben op broedvogels;
2. Aantal waarnemingen dat is vereist tussen de datumgrenzen;
3. Aantal waarnemingen dat is vereist in hele periode;
4. Afstand waarbinnen twee waarnemingen die niet tijdens hetzelfde bezoek zijn gedaan, worden beschouwd als van hetzelfde territorium. In geval van meer dan twee waarnemingen is voor de grootte van een territorium maximaal 1,5 maal de fusie-afstand aangehouden.

Soort	1a	1b	2	3	4	Soort	1a	1b	2	3	4
Knobbelzwaan	15-4	20-7	1	2	2500	Tureluur	15-4	15-6	1	0	1000
Grauwe Gans	24-2	15-4	1	1	2500	Holenduif	24-2	31-7	1	1	500
Kolgans	10-4	30-6	1	2	2500	Grote Bonte Specht	24-2	30-6	1	1	300
Grote Canadese Gans	27-3	30-6	1	2	2500	Veldleeuwerik	27-3	15-6	1	1	300
Nijlgans	10-3	15-5	1	2	2500	Grasmus	20-4	10-7	1	1	300
Bergeend	25-4	15-7	1	2	2500	Tuinfluitter	25-4	20-7	1	1	300
Kuifeend	10-5	30-6	1	0	1000	Zwartkop	10-4	20-7	1	1	300
Krakeend	15-4	15-6	1	0	1000	Spotvogel	5-5	15-7	1	1	300
Slobeend	15-4	30-6	1	0	1000	Kleine Karekiet	30-4	10-7	1	1	300
Zomertaling	15-4	30-6	1	0	1000	Rietzanger	20-4	10-7	1	1	300
Wintertaling	10-5	30-6	1	0	1000	Boomkruiper	27-1	20-6	1	1	300
Wintertaling	25-4	30-6	1	0	1000	Zanglijster	15-4	30-6	1	1	300
Fuut	10-4	15-6	1	2	1000	Blauwborst	27-3	15-7	1	1	300
Torenvalk	24-2	15-7	1	2	500	Ringmus	27-3	15-6	1	1	300
Meerkoet	15-4	10-6	1	2	500	Gele Kwikstaart	10-4	20-7	1	1	300
Scholekster	25-4	10-6	1	2	1000	Witte Kwikstaart	27-3	10-7	1	2	300
Kleine Plevier	10-5	15-7	1	1	1000	Graspieper	27-3	30-6	1	1	300
Kievit	27-3	10-5	1	0	1000	Putter	27-3	15-7	1	1	300
Grutto	27-3	10-5	1	0	1000	Rietgors	10-4	30-6	1	1	300

Bijlage 2. Nederlandse trends (1990-2013) van soorten die meermalen werden geteld in de Donkse Laagten en waarvan trends beschikbaar zijn. Bron: www.sovon.nl.

Bijlage 3. Broedvogels in de Donkse Laagten in 1974-2014

Soort	74	75	76	78	80	81	82	83	84	85	86	87	88	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14			
Fuut	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4	6	-	-	-	-	-	-	-	5	8	4	4	-	6	4	6	6	7	3	7	5	5	4	4	4	4			
Blauwe reiger	-	-	-	-	-	-	-	-	5	3	3	3	-	-	-	4	-	-	-	0	0	4	2	-	3	6	6	9	7	6	3	0	0	0	0	0	0	0		
Knobbelzwaan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	2	2	0	0	-	0	0	2	1	3	4	3	0	1	3	1	1	1			
Grauwe gans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	0	0	2	-	0	0	1	1	2	3	6	6	13	22	79	39	33			
Kolgans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	0	2	-	2	1	3	0	1	3	7	10	19	34	44	38	18			
Brandgans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	4	0			
Grote Canadese gans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	2	4	5	5	9	7	9	17	18	16	24			
Nijlgans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	-	3	1	1	2	3	3	4	6	7	6	3	6	7	7			
Bergeend	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	3	4	1	2	2	1	2	4	5	5	5			
Smient	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Krakeend	-	-	-	-	-	-	-	-	0-1	0-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	0	1	1	-	1	2	6	1	2	5	4	2	4	4	4	4	5	6		
Wintertaling	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	1	1	-	0	0	3	0	0	1	0	0	1	0	2	0	3	3		
Zomertaling	-	-	-	-	-	-	2	1	2	2	3	-	2	0	1	-	-	-	-	2	1	1	1	-	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0	
Slobeend	18	16	19	11	12	11	3	8	17	20	26	25	8	11	10	8	5	9	8	7	15	10	-	2	3	9	8	14	10	8	15	5	6	6	7	9	9			
Tafeleend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Kuifeend	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	5	
Br. kiekendief	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	0	0	1	1		
Havik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	
Buizerd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	1	1	1	-	1	2	0	1	1	0	1	1	1	1	2	1	0	1	1	
Torenvalk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Patrijs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kwartel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	5	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	3	0	0	
Fazant	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	0	0	-	0	0	0	0	0	-	0	3	2	1	1	1	0	1	1	
Kwartelkoning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Waterhoen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	-	0	1	2	3	3	1	3	0	1	1	1	1	0	2	2	
Meerkoet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	35	-	-	-	53	48	57	74	-	57	71	90	98	92	89	111	98	100	75	68	70	70	70		
Scholekster	4	3	2	6	7	4	5	5	5	3	4	3	4	3	2	5	8	8-9	3	3	4	4	-	1	1	1	1	2	2	3	2	1	3	10	9	5	11	11		
Kleine plevier	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	0	0	1	1	
Kievit	14	7	8	18	13	3	8	2	11	17	31	34	33	26	35	26	34	47	37	38	36	46	-	41	29	45	37	50	46	27	48	46	51	63	58	58	58	58		
Watersnip	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	0	0	0	-	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2	2	1	1	
Grutto	67	49	21	25	23	12	2	8	21	42	81	49	26	42	50	48	69	65	43	63	49	53	-	40	58	59	52	67	74	64	63	55	54	63	94	60	60			
Tureluur	8	4	3	1	1	0	0	0	0	1	1	1	1	1	2	2	0	4	2	3	2	2	4	-	5	4	7	5	9	10	9	5	9	11	18	29	22	22		

Soort	74	75	76	80	81	82	83	84	85	86	87	88	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14				
Kokmeeuw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
Zilvermeeuw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Visdief	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	3	0	1	0	0	1	0	0		
Zwarte stern	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Holenduif	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Houtduif	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Turkse tortel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Koekoek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bosuil	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ransuil	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Veldleeuwerik	-	-	-	-	0	0	25	-	-	-	-	-	4	11	3	7	4	21	27	21	18	-	16	10	8	9	10	13	11	10	7	11	16	11	19	-	-	-	-	
Graspieper	-	-	-	-	25	25	29	-	-	-	-	-	8	12	8	6	5	11	5	8	10	-	6	7	6	6	4	6	1	2	3	8	10	8	17	-	-	-	-	
Snor	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	
Roek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	11	12	13	-	-	-	6	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Bijlage 4. Soortkaarten kartering Donkse Laagten 2015 (volgende pagina's).

Uit deze PDF zijn de stippenkaarten verwijderd. Voor aanvullende gegevens kunt u contact opnemen met Petra Verburg (petra.verburg@sovon.nl)

In opdracht van:

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
T (024) 7 410 410

E info@sovon.nl
I www.sovon.nl

